

บทที่ 2

วรรณคดีและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากหลักสูตรพื้นฐานวิชาอาชีพสาขาการสาธารณสุข เป็นหลักสูตรใหม่ที่เพิ่งประกาศใช้ใน พ.ศ. 2528 นี้ จึงยังไม่มียานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาสาธารณสุขในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยตรง มีแต่เพียงเอกสารของกรมวิชาการ แต่ผู้วิจัยก็ได้พยายามศึกษาค้นคว้าและรวบรวมผลงานการเขียน บทความ หนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งใกล้เคียงและสอดคล้องกับการวิจัย เรื่องนี้มา เสนอ หอสรุปได้ดังนี้

ความเป็นมาของหลักสูตรพื้นฐานวิชาอาชีพสาขาการสาธารณสุข

หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรใหม่ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2528 นี้เอง โดยเพิ่มขึ้นเป็นอีกสาขาวิชาหนึ่งในวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพซึ่งตามแผนการศึกษาชาติ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับ พ.ศ. 2524 นั้น มีวิชาบังคับอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่ง เป็นวิชาสามัญ อีกส่วนหนึ่ง เป็นวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ซึ่งมีให้เลือกอยู่แล้ว 6 สาขา ได้แก่ ช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม ศิลปกรรม หลักสูตรการสาธารณสุขนี้เป็นวิชาบังคับ เลือกเพิ่มขึ้นเป็นสาขาที่ 7

เหตุผลในการยกร่างหลักสูตรการสาธารณสุขเพิ่มในกลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ คือ ตั้งแต่เริ่มนั้นกระทรวงสาธารณสุขได้ผลิตเจ้าหน้าที่ระดับผู้ช่วย ซึ่งได้แก่ พนักงานอนามัย ผดุงครรภ์อนามัย ผู้ช่วยพยาบาล โดยรับจากเด็กที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียนจนจบหลักสูตร แต่ต่อมาแผนการศึกษาชาติเปลี่ยนจากเดิมคือ 7-3-2 มาเป็นระบบ 6-3-3 มีผลทำให้อายุของเด็กที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 นี้ลดลงไป 1 ปี จึงมีผลกระทบต่อการคัดเลือกบุคคลเข้าเรียนวิชาอาชีพของกระทรวงสาธารณสุขมาก ดังนั้นจึงได้มีการหารือกันและมีความเห็นชอบที่จะเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาจัดหลักสูตรนี้เพิ่มขึ้น และเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่เด็กและการสาธารณสุขโดยทั่วไปด้วย

อีกประการหนึ่งนั้น กระทรวงสาธารณสุขมีแนวคิดที่ว่า วิชาสาธารณสุขจะได้ เป็นหลักสูตรพื้นฐานสำหรับผู้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่จะศึกษาต่อหลักสูตรวิทยาลัยพยาบาล หรือวิชาแพทย์ได้ หรือเมื่อจบแล้วหากนักเรียนไม่ต้องการศึกษาต่อก็จะได้สามารถไปประกอบวิชาชีพทางด้านสาธารณสุขได้เลย โดยสมัครเป็นพนักงานผู้ช่วย หรือ เสมียนประจำศึกษาผู้ช่วยตามโรงพยาบาลต่าง ๆ โดยไม่ต้องมารับการฝึกอบรมอีก

จากการหารือและตกลงกันนั้นกระทรวงสาธารณสุขได้มีความยินดีที่จะให้โรงเรียนส่งนักเรียนไปปฏิบัติงานในสถานพยาบาลได้เป็นครั้งคราว และยินดีที่จะสนับสนุนบุคลากรทางการแพทย์ในการ เป็นครูด้วย นอกจากนี้ยัง เปิดโอกาสให้นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนนี้มีโอกาสที่จะ เข้า เป็นบุคลากรสาธารณสุขและ เรียนต่อหลักสูตรต่าง ๆ ของกระทรวงสาธารณสุขได้มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ว่า

1. ให้มีความรู้และทักษะ เพียงพอที่จะช่วย เหลือดูแลสุขภาพของประชาชนได้ในระดับงานสาธารณสุขมูลฐาน
2. ให้มีความรู้และทักษะที่จะ เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ
3. ให้มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณสุขของชุมชน

จุดประสงค์ดังกล่าวได้มุ่งที่จะให้ผู้ เรียนศึกษาและ เรียนรู้ เกี่ยวกับการ เจริญเติบโต และพัฒนาการในแต่ละวัยของมนุษย์ ตลอดจนสิ่งจำเป็นที่บุคคลแต่ละวัยต้องได้รับในอันที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพตามสมควรแก่วัย รวมทั้งมีความสามารถในการสังเกตอาการผิดปกติ การดูแลรักษาโรคที่พบบ่อยอย่างง่าย ๆ การฟื้นฟูสมรรถภาพ การป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนงานการแก้ไขภาวะแวดล้อมที่เป็นปัญหาสาธารณสุขในชุมชนได้ตามสมควร การเรียนการสอนจึง เน้นที่การสาธิตและการฝึกปฏิบัติทั้งในห้องเรียนและห้องพยาบาล โดยใช้เวลาเรียน 480 คาบ จากจำนวน 12 หน่วยการเรียนของ 8 รายวิชา โดยยึดเอากลุ่มอายุของบุคคลเป็นแกนดังต่อไปนี้

สธ 011 การดูแลสุขภาพของ เด็กวัยอายุต่ำกว่า 1 ปี กำหนดให้เรียน 4 คาบ
ต่อสัปดาห์ ต่อภาคเรียนได้ 2 หน่วยการเรียน

สธ 012 การดูแลสุขภาพของ เด็กวัยก่อนเรียน กำหนดให้เรียน 4 คาบ/สัปดาห์
ต่อภาคเรียนได้ 2 หน่วยการเรียนรู้

สธ 013 การดูแลสุขภาพของ เด็กวัยเรียน กำหนดให้เรียน 2 คาบ/สัปดาห์
ต่อภาคเรียนได้ 1 หน่วยการเรียนรู้

สธ 014 การดูแลสุขภาพของบุคคลวัยรุ่นตอนต้น กำหนดให้เรียน 2 คาบ/สัปดาห์
ต่อภาคเรียนได้ 1 หน่วยการเรียนรู้

สธ 015 การดูแลสุขภาพของบุคคลวัยรุ่นตอนปลาย กำหนดให้เรียน 4 คาบคือ
สัปดาห์ ต่อภาคเรียนได้ 1 หน่วยการเรียนรู้

สธ 016 การดูแลสุขภาพของบุคคลวัยผู้ใหญ่ กำหนดให้เรียน 2 คาบ/สัปดาห์
ต่อภาคเรียนได้ 1 หน่วยการเรียนรู้

สธ 017 การดูแลสุขภาพของบุคคลวัยกลางคน กำหนดให้เรียน 4 คาบ/สัปดาห์
ต่อภาคเรียนได้ 2 หน่วยการเรียนรู้

สธ 018 การดูแลสุขภาพของบุคคลวัยสูงอายุ กำหนดให้เรียน 4 คาบ/สัปดาห์
ต่อภาคเรียนได้ 2 หน่วยการเรียนรู้

นอกจากนี้การจัดกระบวนการ เรียนการสอนตามหลักสูตรควรจัดให้มีการศึกษาและ
ปฏิบัติงานในศูนย์สาธารณสุข สถานีอนามัย โรงพยาบาลหรือสถานบริการการแพทย์ หรือการ
สาธารณสุขของ เอกชน เพื่อให้มีประสบการณ์จริงกับวิชาชีพด้านนี้ ซึ่งอาจจะใช้วันหยุดราชการ
หรือช่วงปิดภาคเรียนก็ได้ โดยจัดแบ่ง เป็นกลุ่มเล็ก ๆ 1-2 คน สำหรับงานแต่ละส่วน เช่น
ช่วยคือนรับผู้ป่วย ช่วย เข็นรถ เคลื่อนย้ายผู้ป่วย ช่วย เช็ดตัวผู้ป่วย ช่วย เปลี่ยนเสื้อผ้า ช่วย
แจกยา เป็นต้น

หลักสูตรการสาธารณสุขนี้มี เป้าหมาย เช่นเดียวกับหลักสูตรสุขศึกษา แต่แนวคิด
วิธีการและ เนื้อหาวิชาลึกและกว้างกว่า ทั้งนี้เพราะนอกจากจะ เรียน เพื่อส่งเสริมสุขภาพ
ตนเองแล้วยัง เพื่อให้สามารถช่วย เหลือ บั๊องกัน ส่งเสริมสุขภาพผู้อื่นได้ในระดับสาธารณสุข

มูลฐานด้วย ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนเสริมวิชาสุขศึกษานั้นเอง ยิ่งกว่านั้น ยังมีเงื่อนไขให้โรงเรียนที่เปิดสอนจัดบุคลากร วัสดุอุปกรณ์และสถานที่ให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน หลักสูตรสาธารณสุข และช่วยการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาซึ่งเป็นวิชาบังคับ ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วย

เงื่อนไขการเปิดสอนหลักสูตรการสาธารณสุขในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนที่จะเปิดสอนหลักสูตรการสาธารณสุขต้องมีความพร้อมทั้งครูผู้สอน วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ซึ่งได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

1. ครูผู้สอน จะต้องมีความรู้เป็นอย่างดีอย่างหนึ่งต่อไปนี้

1.1 จบปริญญาตรีทางการศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา และผ่านการฝึกอบรมทางการสาธารณสุข หลักสูตรกรมวิชาการ

1.2 จบปริญญาตรีทางการศึกษาวิชาโทสุขศึกษา และผ่านการฝึกอบรมทางการสาธารณสุข หลักสูตรกรมวิชาการ

1.3 จบปริญญาตรีทางการสาธารณสุข และผ่านการอบรมด้านการสอน

1.4 จบอนุปริญญาทางพยาบาลสาธารณสุข และประกาศนียบัตรพยาบาลเวชปฏิบัติ

1.5 เป็นครูนามัยโรงเรียนที่จบวิชาพยาบาล ซึ่งผ่านการอบรมทางการสาธารณสุข หลักสูตรกรมวิชาการ

1.6 เป็นพยาบาลเวชปฏิบัติซึ่งผ่านการอบรมด้านการสอน

2. วัสดุอุปกรณ์

2.1 วัสดุอุปกรณ์

2.1.1 ห้องพยาบาลพร้อมอุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น เคียงพยาบาล เครื่องนอน ผ้าเช็ดหน้า ผ้าเช็ดตัว ผ้าขนหนูเช็ดหน้า ผ้าขนหนูเช็ดตัว ตู้ยาและยาสามัญประจำบ้าน อ่างล้างมือแบบง่าย ๆ เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดความสูง กระโถน หัวเตียง แผ่นป้ายวัดสายตา กระเป๋าน้ำร้อน กระเป๋าน้ำแข็ง กะละมัง สนับ กรรไกร ปรอทวัดไข้ เครื่องวัดความดันโลหิต หูฟัง อุปกรณ์ทำแผล ผ้าพันแผล เสื้ออกไม้ขนาดต่าง ๆ ชามรูปโค หรือชามเคลือบหรืออลูมิเนียมขนาดเล็ก

2.1.2 ภาพยนตร์หรือภาพทัศนที่สอดคล้องกับเนื้อหา/กิจกรรม เช่น เกี่ยวกับปัญหาทางอารมณ์ การปฐมพยาบาล ฯลฯ

2.1.3 สไลด์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหา/กิจกรรม

2.1.4 ภาพโปสเตอร์รูปภาพถ่ายที่สอดคล้องกับเนื้อหา/กิจกรรม เช่น ภาพแสดงลักษณะการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่ปกติและผิดปกติของเด็ก ภาพแสดงโครงสร้างร่างกายมนุษย์ ฯลฯ

2.1.5 อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฐมพยาบาล เช่น ผ้าพันแผล ตัวอย่างยาสามัญประจำบ้าน ฯลฯ

2.1.6 รายชื่อยาจากร้านขายยาของกิจการเภสัชกรรม

2.1.7 ภาพแสดงตารางกำหนดภูมิคุ้มกันโรค

2.1.8 ภาพตารางการให้วัคซีนเด็ก

2.1.9 แผนภูมิแสดงตารางเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอายุ น้ำหนัก ส่วนสูงของเพศชายและเพศหญิง

2.1.10 เครื่องชั่งแบบหัว และแบบยีน

2.1.11 เครื่องมือเครื่องใช้ในการปรุงอาหาร

2.1.12 เครื่องใช้สำหรับเด็กอ่อน ได้แก่ ที่นอน ผ้าห่ม ผ้าอ้อม ผ้าห่ม เสื้อเด็ก ถุงมือ แป้งเด็ก สบู่เด็ก เข็มช้อนปลาย สว่าน และอับทิวเด็กอ่อน เครื่องใช้ในการอาบน้ำ

2.1.13 ตุ๊กตาเด็กอ่อน ขนาดเท่าตัวจริง

2.1.14 ขวดจุ 750 ลบ.ซม. สำหรับเตรียม ไอ-อาร์-เอส

2.1.15 ขันยา แก้วยาต่าง ๆ

2.1.16 ตัวอย่างของเด็กเล่น เช่น ตุ๊กตาคำ ดินสอสี ของเล่น

ลากได้ ลูกบดสีต่าง ๆ ฯลฯ

2.1.17 ตัวอย่างอาหารที่เหมือนของจริงทุกหมู่
 ฯลฯ

2.2 เอกสาร-สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

2.2.1 หนังสือเรียนสาขาการสาธารณสุข

2.2.2 หนังสือคู่มือการสอนวิชาสาธารณสุข

2.2.3 หนังสืออ่านประกอบ

2.2.4 หนังสือเรียนวิชาสุขศึกษา

2.2.5 หนังสือจิตวิทยาพัฒนาการ เอกสารเกี่ยวกับสุขภาพจิตหรือ
จิตเวชศาสตร์

2.2.6 วารสารทางการแพทย์และสาธารณสุข

2.2.7 สมุดบันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียน

2.2.8 บัตรสุขภาพ

2.2.9 รายชื่ออาหาร เครื่องดื่มและสารผสมยา

2.2.10 รายชื่อสถานบริการด้านสุขภาพและบริการสาธารณสุขของรัฐ

2.2.11 จุลสารเกี่ยวกับการสาธารณสุข

2.2.12 คู่มือรวมแบบเรียนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

2.2.13 เอกสารเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคติดต่อต่าง ๆ

2.2.14 เอกสารหรือหนังสือและภาพที่เกี่ยวกับสิ่งเสพติด

2.2.15 วารสาร เอกสารทางวิชาการด้านสุขภาพ และบริการ
สาธารณสุขของรัฐ ฯลฯ

2.3 สถานที่ดูงาน

- 2.3.1 โรงพยาบาล
2.3.2 สถานีอนามัย
2.3.3 ศูนย์บริการสาธารณสุข
2.3.4 ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก
2.3.5 สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน
2.3.6 สถานประกอบการ
2.3.7 สถานที่ให้การดูแลช่วยเหลือบุคคลสูงอายุของรัฐบาลและเอกชน
2.3.8 สถานที่บำบัดและรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ เช่น โรงพยาบาล
อัญรักษ์ สำนักสงฆ์ถ้ำกระบอก
 ฯลฯ

สรุปผลการใช้หลักสูตรการสาธารณสุขระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (กรบวิชาการ
2529 : 51-52)

เนื่องจากหลักสูตรการสาธารณสุข มีความแตกต่างจากหลักสูตรวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ
สาขาอื่น ๆ หลายประการ ประการที่สำคัญเป็นการสอนการเรียนเรื่องเกี่ยวกับชีวิต
ของมนุษย์ตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนถึงวัยสูงอายุ ผู้ร่างหลักสูตรซึ่งส่วนมาก เป็นแพทย์สาขา
ต่าง ๆ นักสุขศึกษา และพยาบาล รวมทั้งนักวิชาการศึกษา จึงมีความเป็นห่วง เรื่อง
คุณภาพและความปลอดภัย ดังนั้นจึงได้พิจารณากำหนดเงื่อนไขของการ เปิดสอนหลักสูตร
นี้ขึ้นโดยคำนึงถึงความพร้อมทางด้านบุคลากรที่จะสอน สถานที่เรียนพร้อมอุปกรณ์ที่จำเป็น
รวมทั้งแหล่งวิทยาการที่จะให้ความรู้เพิ่มเติม เฉพาะเรื่องด้วย ดังนั้นก่อนที่โรงเรียน
จะเปิดสอนหลักสูตรนี้จึงต้องให้ครูที่รับผิดชอบได้ผ่านการอบรมหลักสูตรนี้ก่อน ซึ่งกรม
วิชาการได้ร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขและกรมสามัญศึกษา จัดประชุมชี้แจงผู้บริหาร
โรงเรียน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้จัดอบรมครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์เป็น
เวลา 2 สัปดาห์ หลังจากนั้นกรมวิชาการได้ติดตามและสำรวจข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนที่
เปิดสอนหลักสูตรนี้ในปีการศึกษา 2528 ปรากฏว่ามีเพียง 27 โรงเรียนที่มีความพร้อม
และปรารถนาที่จะเปิดสอนหลักสูตรนี้ กรมวิชาการจึงถือว่าทั้ง 27 โรงเรียนนี้เป็นผู้
ริเริ่มการใช้หลักสูตรการสาธารณสุขและจะเป็นแหล่งที่จะให้ข้อมูลสำหรับ เป็นพื้นฐาน
การพัฒนาหลักสูตรนี้ต่อไป

การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพสาขาการสาธารณสุขตลอดปี
การศึกษา 2528 ที่ผ่านมารวมว่า

1. ครูผู้สอนมีปัญหาเรื่องการจัดหาสื่ออุปกรณ์และหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ โดยเฉพาะ
โรงเรียนในต่างจังหวัด การจัดซื้อทำได้ยาก เพราะไม่ทราบแหล่งผลิตหรือที่จำหน่าย
นอกจากนั้น สื่อและอุปกรณ์ทางชนิดโรงเรียนไม่อาจใช้เงินบำรุงซื้อหาได้ ประกอบกับ

อุปกรณ์อย่างราคาแพงมาก โรงเรียนส่วนใหญ่แก้ปัญหาโดยการขอยืมจากแห่งวิทยาการในท้องถิ่น แต่ก็ไม่สอดคล้องกับบทเรียนเท่าใดนัก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ขอให้กรมวิชาการจัดทำรายการสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ โดยระบุแหล่งผลิต แหล่งจัดจำหน่าย ที่โรงเรียนจะสามารถติดต่อ เพื่อจัดซื้อจัดหาได้

1.2 ขอให้กรมวิชาการร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นและหายาก เช่น สื่อประเภทสไลด์ วีซีโอ และภาพยนตร์ ให้โรงเรียนได้ยืม ถ่ายสำเนาหรือซื้อ

1.3 ขอให้กรมสามัญศึกษาทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลังให้โรงเรียนใช้เงินบำรุงการศึกษาจัดซื้ออุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนตามหลักสูตรการสาธารณสุขได้

2. ในด้านบริหารบุคลากร ผู้บริหารส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการจัดสรรครูที่รับผิดชอบการสอนหลักสูตรใหม่ในการศึกษาคือ ๆ ไป ทั้งนี้เนื่องจากมีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่ประสงค์จะเลือกเรียนวิชาชีพ แต่โรงเรียนมีครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติโดยตรงไม่พอที่จะสนองความต้องการของนักเรียนได้ จึงมีข้อเสนอจากกลุ่มผู้บริหารดังนี้

2.1 ขอให้กรมสามัญศึกษาจัดสรรอัตราที่จะบรรจุครูวุฒิทางด้านสาธารณสุขศึกษา หรือพยาบาล เพิ่มขึ้นทุกปี ให้เพียงพอที่จะเปิดสอนสาขาวิชานี้ตามความต้องการของนักเรียน และสนองนโยบายการกระจายความรู้เรื่องการสาธารณสุขมูลฐานสู่ประชาชนของรัฐบาลได้อย่างมีคุณภาพ

2.2 ขอให้กรมสามัญศึกษาประสานงานกับกรมวิชาการ จัดอบรมครูใหม่เพิ่มขึ้นทุกปี

2.3 ขอให้กรมสามัญศึกษา จัดอบรมครูเก่าและครูสาขาอื่น เช่น ครูคหกรรม ครูวิทยาศาสตร์ ครูแนะแนว ให้สามารถเป็นครูช่วยสอนหลักสูตรนี้ได้โดยมีประสิทธิภาพ

3. การใช้หลักสูตรในหลายโรงเรียน ยังไม่บรรลุจุดประสงค์เท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะครูบางส่วนยังไม่สามารถจัดกิจกรรมให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้ทุกคาบ และนักเรียนไม่มีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมสาธารณสุขในชุมชน บางโรงเรียนไม่มีสถานที่เรียนโดยเฉพาะ และไม่สามารถจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้เต็มที่ ซึ่งปัญหาข้อนี้สำคัญมากในการใช้หลักสูตรการสาธารณสุขด้วยเจตนารมณ์ของหลักสูตรต้องการให้นักเรียนได้คิดค้นคว้า ปฏิบัติ และหาข้อสรุปด้วยเหตุผลทุกรายวิชา

ปัญหาข้อนี้ จะต้องทำความเข้าใจกันในการอบรมครู และการนิเทศติดตามผลทุกครั้งที่มีโอกาส

4. หนังสือเรียนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีวศึกษา สาขาการสาธารณสุข เป็นสื่อประเภทหนึ่งที่ครูมีความต้องการมาก แต่กรมวิชาการจัดทำและจัดพิมพ์ไม่ทันตามกำหนด ครูผู้สอนจึงต้องแก้ไขปัญหาเองด้วยการค้นคว้าจากเอกสารอ้างอิง และประสบปัญหาพอสมควร เนื่องจากทำเอกสารไม่ได้ตรงตามจุดประสงค์ดังได้กล่าวแล้วในข้อ 1 จึงมีข้อเรียกร้องขอให้กรมวิชาการผลิตหนังสือเรียนทุกรายวิชาซึ่งมีทั้งหมด 8 รายวิชา ให้เสร็จทันก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อครูจะได้ศึกษาและเตรียมการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้าได้ตรงตามจุดประสงค์

การวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

สิวภรณ์ ไกศล (2524 : 48-50) ทำการสำรวจ ความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่มีต่อวิชาสุขศึกษา โดยใช้แบบสอบถามนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 194 คน เป็นนักเรียนชาย 78 คน และนักเรียนหญิง 116 คน ผลการวิจัย ปรากฏว่า

1. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ส่วนใหญ่มีความสนใจในเนื้อหาวิชาสุขศึกษา ยกเว้นหัวข้อเรื่องการมีประจำเดือน และอนามัยเกี่ยวกับการมีประจำเดือน กับ เรื่องการคลอดบุตร และการปฏิบัติตัวหลังคลอด ซึ่งนักเรียนชายไม่สนใจ
2. ความสนใจในเนื้อหาวิชาสุขศึกษาของนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าของนักเรียนชาย ยกเว้นหัวข้อเรื่องความรู้เรื่องเกี่ยวกับ เรื่องกายโรค การระบายอารมณ์ทางเพศ ระบบสัมผัส และสุขปฏิบัติเกี่ยวกับอวัยวะเพศ และการปฏิบัติ
3. ความสนใจในเนื้อหาวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชาย-หญิง มีความแตกต่างกันในหัวข้อเรื่อง สารเป็นพิษที่เจือปนในอาหาร ความรู้เรื่องกายโรค การระบายอารมณ์ทางเพศ
4. นักเรียนชายและหญิงมีความสนใจในเนื้อหาวิชาสุขศึกษาอันคล้ายกันใน เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย และอารมณ์ของวัยรุ่น ลักษณะการคิดคือ การป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อ ความรู้เรื่องโรคพยาธิลำไส้ และการเจริญเติบโตของทารกในครรภ์

สายพิณ ประสิทธิ์วงศ์ (2527 : 74) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสนใจในการเรียนรู้ด้านสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร" โดยเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนรู้ด้านสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรระดับชั้นและเพศ โดยใช้แบบสอบถามถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 385 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยส่วนรวมมีความสนใจในการเรียนรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับมาก โดยสนใจหมวดสุขภาพจิต และหมวดความรู้เรื่องเพศ เป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 ตามลำดับ และหมวดบริการสาธารณสุขเป็นอันดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายชั้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 สนใจหมวดสุขภาพจิตเป็นอันดับ 1 แต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สนใจหมวดความรู้เรื่องเพศ เป็นอันดับ 1

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษาที่มีระดับชั้นและเพศต่างกัน โดยทั่วไปมีความสนใจการเรียนรู้ด้านสุขภาพไม่แตกต่างกัน

สุภาภรณ์ สิทธิคง (2528 : 34-36) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเพื่อเปรียบเทียบการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรเกี่ยวกับเพศ โดยใช้แบบสอบถามถามนักเรียนชั้น ม.ศ.3 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา จำนวน 380 คน จาก 10 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีการดูแลสุขภาพตนเองอยู่ในเกณฑ์ดี

2. จากการเปรียบเทียบการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

แลนแทนก์ (Lantange 1952 : 330-346) ทำการวิจัยเรื่อง "ความสนใจทางด้านสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา" (Health Interests of 10,000 Secondary School Students) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10,000 คน (นักเรียนชาย 5,215 คน และนักเรียนหญิง 4,785 คน) จากโรงเรียน 26 แห่ง ในรัฐต่าง ๆ รวม 10 รัฐ โดยใช้แบบสอบถามประกอบด้วยปัญหาและเรื่องราวเกี่ยวกับสุขภาพรวม 300 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสนใจหัวข้อทางด้านสุขภาพดังนี้ เพศศึกษา มะเร็ง เด็กเกเร สาเหตุของการฆ่าตัวตาย มุทรี และสุขภาพและสาเหตุของการเจ็บป่วยทางจิต นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสนใจใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 89 ของหัวข้อทั้งหมด นักเรียนหญิงสนใจในเรื่องการมีประจำเดือน การคลอด และโภชนาการมากกว่านักเรียนชาย ส่วนนักเรียนชายสนใจกิจกรรมพลศึกษา และสวัสดิภาพมากกว่านักเรียนหญิง

โรสแมรี่ ริคคา แอมมัส (Amos 1961 : 22) ทำการวิจัยเรื่อง "การสร้างและการประเมินผลเครื่องมือวัดความสนใจด้านสุขภาพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในปี พ.ศ. 2504" (The Construction and Evaluation of an Instrument to Identify the Health Interests of High School Students) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเครื่องมือวัดความสนใจทางด้านสุขภาพ และหาค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของความสนใจทางด้านสุขภาพ โดยคำนึงถึงชั้นและเพศ การดำเนินงานมี 2 ขั้นตอน คือ การสร้างเครื่องมือและการนำเครื่องมือไปใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้นักเรียนชั้นปีที่ 9-12 (เทียบเท่านักเรียนชั้น บ.3 - บ.6 ของไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520) จำนวน 646 คน ในโรงเรียน 2 โรงเรียน ได้คำตอบจากนักเรียนที่นำไปวิเคราะห์จริง 552 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. นักเรียนหญิงมีความสนใจมากที่สุดในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ สุขภาพส่วนบุคคล และการเจริญเติบโตตามวุฒิภาวะ
2. นักเรียนชายมีความสนใจอย่างยิ่งในเรื่องสวัสดิภาพและการปฐมพยาบาล สุขภาพและมนุษยสัมพันธ์

3. นักเรียนหญิงทุกคนมีความสนใจในเรื่องสุขภาพและมนุษย์สัมพันธ์ การเจริญเติบโตตามวุฒิภาวะ

4. นักเรียนทุกคนสนใจน้อยที่สุดในเรื่องทัศนสุขภาพ โครงสร้างและหน้าที่ของร่างกาย ความนิยมคิดและความเข้าใจผิดทางด้านสุขภาพ

5. นักเรียนหญิงมีความสนใจเรื่องความเข้าใจผิดทางด้านสุขภาพ โครงสร้างและหน้าที่ของร่างกายและสุขภาพชุมชน

ลูทวามา (Lutwama 1967 : 33-42) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "ความสนใจทางด้านสุขภาพของนักเรียนในอุกันดา" (A Guide to Predicting the Health Interests of School Children) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในประเทศอุกันดา จำนวน 517 คน อายุระหว่าง 6-20 ปี และนักเรียนในภาคเหนือของประเทศอังกฤษ อายุระหว่าง 11-15 ปี ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนถามปัญหาสุขภาพ ผลวิจัยพบว่า ปัญหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ถามกันมากเป็น เรื่องโรคต่าง ๆ รองลงมาคือ กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา

แชมมา และลอฟิงก์ (Shamma and Lorfing 1973 : 167-173) ทำการวิจัยเรื่อง "ความสนใจทางด้านสุขภาพของนักเรียนชาว เบรุต ในประเทศเลบานอน" (A Survey on Health Interests among Beirut School Children) ใช้กลุ่มตัวอย่าง 3,226 คน เป็นนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล จำนวน 57 โรงเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุระหว่าง 9-20 ปี ดำเนินการวิจัยโดยให้นักเรียนเขียนคำตอบทางด้านสุขภาพที่สนใจภายในเวลา 15 นาที ได้ข้อความรวมทั้งสิ้น 17,469 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสนใจทางด้านสุขภาพเรียงตามลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา ปัญหาทางเพศและความต้องการทางเพศศึกษา วิธีรับบริการจากโรงพยาบาล และสุขภาพส่วนบุคคล

ชอร์ และ นอร์ฟลีต (Shaw and Norfleet 1981 : 182-185) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรสุขภาพระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" (Development of a High School Health Education curriculum โดยใช้แบบสอบถามครูผู้ปกครอง และนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูจะต้องสอนและแนะนำเกี่ยวกับบุหรี แอลกอฮอล์ ยาเสพติด การปฐมพยาบาล และสวัสดิศึกษา
2. ครูควรพัฒนาการสอนของตนเอง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร
3. ครูมีการสอนเพศศึกษาและจิตวิทยา วิชาเลือกควรสัมพันธ์กับชีววิทยาหรือเกี่ยวกับวิชาที่นักเรียนสนใจ
4. คณะกรรมการสุขศึกษาควรประกอบด้วย ผู้สอนวิชาสุขศึกษา จิตวิทยาการศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น
5. แต่ละโรงเรียนควรมีรายการเกี่ยวกับอันดับความต้องการทางด้านสุภาพของนักเรียน ซึ่งแสดงขอบเขตของหลักสูตรสุขศึกษา ดังนี้
  - 1) ความต้องการทราบ เกี่ยวกับตัวเอง
  - 2) ความต้องการรู้เกี่ยวกับจิตวิทยา
  - 3) ความต้องการทราบ เกี่ยวกับสถานที่ในโรงเรียนเกี่ยวกับวัสดุ และข้อมูลด้านสุภาพ
  - 4) ความต้องการทราบ เกี่ยวกับยา
  - 5) ความต้องการทราบ เกี่ยวกับการเกิด
  - 6) ความต้องการให้ครูสนใจในตัวของนักเรียน และเมื่อมีปัญหานักเรียนต้องการให้คนอื่นสนใจ และช่วยเหลือ

นอกจากนี้ ครูสุขศึกษาควรมีความรู้และทักษะในการสอนเป็นทีม ซึ่งประกอบด้วย ครูสุขศึกษา ครูวิทยาศาสตร์ ครูจิตวิทยา และคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน

ฮิกกินส์ (Higgin 1982 : 162-166) ทำการสำรวจสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของเคนดักกีทางตะวันตก (A Survey of Health Education in Western High School) โรงเรียนมัธยมศึกษา 12 แห่ง สุ่มตัวอย่างประชากร 1,744 คน ให้ทำ

แบบสอบถามความรู้ทางด้านสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า การจัดเนื้อหาในวิชาสุขศึกษาสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน ซึ่งนักเรียนสนใจมากในเรื่องสวัสดิภาพและการปฐมพยาบาลโรคเรื้อรัง โภชนาการ โรคติดต่อ สุขภาพผู้บริโภคร และสุขภาพจิต

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสาธารณสุขในระดับมัธยมศึกษา ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสาธารณสุขของนักเรียนภายในประเทศ ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษารื่องนี้โดยเฉพาะ ส่วนใหญ่ทำการศึกษารื่องเกี่ยวกับความสนใจที่มีต่อวิชาสุขศึกษา และการดูแลสุขภาพของนักเรียน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ นักเรียนหญิงและชายมีความสนใจในเรื่องวิชาสุขศึกษาอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน แตกต่างกันในบางเรื่อง โดยนักเรียนหญิงมีความสนใจในเรื่องการมีประจำเดือน การคลอดบุตร และปฏิบัติตัวหลังคลอด สำหรับนักเรียนชายสนใจเรื่องกามโรค การระบายนารวมต่างเพศ และสุขปฏิบัติทางเพศและการปฏิสนธิ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสาธารณสุขในต่างประเทศ ยังไม่พบว่า มีผู้ใดทำการศึกษารื่องนี้โดยเฉพาะ ส่วนใหญ่ทำการศึกษารื่องความสนใจเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน โดยส่วนรวมนักเรียนชายและนักเรียนหญิงสนใจทางด้านสุขภาพใกล้เคียงกัน โดยนักเรียนมีความสนใจในเรื่องสวัสดิภาพ การปฐมพยาบาล โภชนาการ โรคติดต่อ สุขภาพผู้บริโภคร เมื่อพิจารณาตัวแปรเพศพบว่า เพศหญิงมีความสนใจในเรื่องการมีประจำเดือน การคลอด และโภชนาการมากกว่านักเรียนชาย ส่วนนักเรียนชายมีความสนใจในกิจกรรมผลศึกษามากกว่านักเรียนหญิง

จากการวิจัยดังกล่าวทำให้เราทราบได้ว่า ความสนใจด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ และมีความสนใจในด้านสุขภาพที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้การวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรสาธารณสุขก็ยังไม่มีการวิจัยไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรพื้นฐานวิชาอาชีพสาขาการสาธารณสุข เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง การจัดการเรียนการสอน และหาแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสม